
MUZEUL NAȚIONAL DE ISTORIE LA CEAS ANIVERSAR

Elena Ploșniță

Fondat în anul 1983, Muzeul Național de Istorie s-a dezvoltat și consolidat permanent, transformându-se treptat într-o instituție științifică și culturală cu o personalitate bine individualizată și care astăzi are un rol mare în modelarea conștiinței civice. Muzeul ocupă un loc bine definit în ierarhia sistemului muzeal moldovenesc prin contribuția pe care instituția a adus-o la dezvoltarea muzeologiei moldovenești, prin participarea directă la teaurizarea și promovarea patrimoniului cultural național, prin atitudinea față de public, care îl sprijină și îl percepe ca parte a cotidianului colectiv. Odată cu instalarea sa în rândul instituțiilor publice, muzeul a oferit societății numeroase servicii. A atras atenția asupra necesității studierii și cunoașterii istoriei naționale, asupra dezvoltării și valorificării patrimoniului istorico-documentar, asupra pluralității de opinii, a orientat gusturile și preferințele publicului spre valori reprezentative, a devenit scena dezbaterilor specializate, a dat tonul și a impus regulile în muzeologia istorică. De-a lungul anilor, în climatul uman al muzeului și-au desfășurat activitatea absolvenții ai Facultății de Istorie a Universității de Stat, oameni de știință și cultură, reprezentanți de frunte ai intelectualității moldovenești. Ei au fost acei care au contribuit la crearea și întreținerea atmosferei de intelectualism și luminat profesionalism, ce a dat muzeului faima de principal focar de istorie națională și aleasă cultură. Colectând și conservând însemnele memoriei istorice, muzeul a devenit un simbol, o „adevărată școală națională de istorie” instituționalizată care reflectă, prezintă și transmite sistemele de valori istorice ale societăților care le-au creat. Muzeul Național de Istorie, muzeu mereu deschis în fața publicului, cu accesibilitate largă la expoziții și programe, la colecțiile depozitate și la documentarea teaurizată de-a lungul timpului, cu spirit de previziune muzeografică, reușește să promoveze permanent dialogul și să se afirme credibil în prospectarea viitorului Republicii Moldova. Fără a neglija atri-

buțiile actuale ale muzeului ca depozitar de valori istorico-culturale, centru de cercetare, for de specialitate, menționăm în mod deosebit vocația educativă a instituției, pentru că Muzeul Național de Istorie oferă o posibilitate unică și incomparabilă de a învăța istoria prin intermediul patrimoniului cultural, contribuind astfel la respectarea tradițiilor, la păstrarea memoriei istorice, la dialog și toleranță. Astăzi muzeul este „o instituție științifică și culturală în jurul căreia gravitează întreaga muzeografie cu profil de istorie a republicii, un muzeu care se menține ferm atât în spațiul științific cât și cultural nu numai din republică dar și peste hotarele ei, valorificând patrimoniul istorico-cultural, evoluând înspre modelul muzeului european” (Sava 2008, 7).

La 21 decembrie 2013 s-au împlinit 30 de ani de existență a muzeului. Cu ocazia acestei aniversări în incinta muzeului au fost organizate mai multe manifestări. Startul lor a fost dat la 20 decembrie, ora 11.00, de Masa rotundă „Politici de conservare și restaurare a patrimoniului muzeal în Republica Moldova”. În cadrul acestei manifestări, dr. Elena Postică a prezentat un raport consacrat activității Muzeului Național de Istorie din ultimii ani privind problemele de conservare și restaurare a patrimoniului muzeal. Tatiana Nicolaescu, consultant principal pe probleme de muzeologie la Ministerul Culturii al Republicii Moldova s-a axat în discursul său pe aspectul legislativ al problemei de conservare și restaurare a patrimoniului mobil, inclusiv muzeal, pe prioritățile Ministerului Culturii în acest domeniu. La Masa rotundă au fost invitați muzeografi din diverse muzee din Chișinău și din muzeele raionale ale republicii, participând activ la discuțiile provocate de tema actuală a manifestării.

A urmat mitingul solemn convocat în Sala Albastră a muzeului, fiind deschis de Eugen Sava, director general al muzeului. În alocuțiunea sa, directorul muzeului a făcut o trecere în revistă

a celor mai importante etape în dezvoltarea instituției, subliniind rolul muzeului în societatea contemporană, aportul colectivului muzeului în definirea personalității instituției.

În cadrul mitingului au fost prezentate cuvinte de felicitare, adresate de participanți, persoane publice, universitari de marcă, cercetători științifici, muzeografi. Gheorghe Postică, viceministru al Culturii, a subliniat rolul muzeului în prezentarea adevărului istoric, aportul muzeografilor în elaborarea legislației ce ține de domeniul muzeologiei, protejării patrimoniului național cultural. Cuvântul exprimat de Aurelian Dănilă, șeful Secției Științe Umanistice și Arte a Academiei de Științe, s-a axat pe rolul muzeului în dezvoltarea științei istorice, în promovarea imaginii Republicii Moldova în străinătate prin promovarea publică și științifică a patrimoniului muzeal. Cuvântul dr. Gheorghe Cojocaru, director al Institutului de Istorie al Academiei de Științe, a avut încărcătura pasională a istoricului. Experiența de cercetător și bagajul de informații i-au permis să scoată în evidență colaborarea fructuoasă a muzeului cu diverse instituții științifice, inclusiv cu Institutul de Istorie. O atenție deosebită a acordat publicațiilor științifice ale muzeului, în mod special revistei *Tyragetia*. Ion Gumenii, decanul Facultății de Is-

torie și Filosofie a Universității de Stat din Moldova, a subliniat în cuvântul său de felicitare relația de colaborare a muzeului cu Facultatea de Istorie, aportul muzeului la pregătirea teoretică și practică a viitorilor specialiști – istorici, arheologi, muzeografi în cadrul facultății. Cuvântul exprimat de Nicolae Răileanu, primul director al Muzeului de Istorie, a răscolit memoria pentru anii mai de demult și a sugerat căi pentru anii care vin. Evocarea figurilor unor inimoși oameni de cultură de către N. Răileanu, care prin diferite activități au contribuit la înjgheburile patrimoniului muzeal, la crearea, de fapt, a muzeului, a fost salutăată de cei prezenți. Tudor Zbârnea, directorul Muzeului Național de Arte, și Mihai Ursu, directorul Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală, au felicitat colectivul muzeului cu prilejul frumoasei aniversări, dorindu-i succese în realizarea sarcinilor, menținerea și dezvoltarea muzeului, colaborare fructuoasă cu toate instituțiile muzeale și colegi.

Toți cei care au rostit cuvinte de felicitare au făcut muzeului și donații de carte, pictură, artă decorativă.

În contextul manifestărilor științifice și culturale prin care prestigioasa instituție a omagiat actul apariției sale din 21 decembrie 1983 a fost pre-

Mitingul solemn, consacrat aniversării a 30-a de la fondarea Muzeului Național de Istorie, Sala Albastră, 20 decembrie 2013.

zentat și volumul *Studii de muzeologie*, volumul II, apărut la Chișinău în 2013

Din caseta tehnică aflăm că volumul a apărut în seria Biblioteca „Tyragetia” XXIII, coordonatorii seriei fiind dr. hab Eugen Sava și dr. Aurel Zanoci, responsabil de ediție dr. hab. Elena Ploșniță. Prezentarea grafică aparține lui Ivan Litsiuk și Mihai Sava, autorul fotografiilor este Iurie Foca, redactarea a fost asigurată de Vlad Pohilă și Mariana Balan. Tiparul a fost executat la Bons Offices, pe hârtie de calitate, format 17×25 cm. Are un tiraj onorabil în actualele condiții.

Încadrat între cele două coperti color, maro, prima reprezentând stema muzeului, a doua cuprinde extrase din recenziile asupra volumului, autori fiind dr. hab. Ion Niculiță și dr. Valentina Ursu, cuprinsul lucrării reunește anumite contribuții științifice în domeniul muzeologiei din țară și de peste hotare. Dr. hab. Ion Niculiță consideră că „lucrarea este bine structurată și, privită în ansamblul ei, reprezintă o valoroasă contribuție la dezvoltarea muzeologiei naționale. Prin acest volum suntem în posesia unor investigații serioase, cu rezultate mai mult decât semnificative asupra muzeologiei”. Iar dr. Valentina Ursu subliniază că „numele autorilor, cercetători consecvenți ai fenomenului Muzeu, reprezintă în sine o garanție pentru calitatea acestei lucrări. Este o realizare intelectuală demnă de reținut prin valoarea documentară și pentru utilitatea demersului muzeologic”.

Debutând cu o scurtă prefață, semnată de dr. hab. E. Sava, volumul are ca punct de plecare *Propunerea de politică publică privind modernizarea și eficientizarea activității muzeelor*. În aprilie 2012, Ministerul Culturii al Republicii Moldova a creat un Grup de lucru care a elaborat proiectul *Politici publice privind eficientizarea activității muzeelor* din subordinea ministerului. Proiectul, după dezbateri publice, în iulie 2013 a fost aprobat de Comitetul Interministerial pentru Planificarea Strategică de pe lângă Cancelaria de Stat. Începând cu 2014 două opțiuni ale proiectului urmează a fi realizate. Este vorba de Opțiunea nr. 2 – *Managementul bazat pe performanțe și dezvoltarea componentelor antreprenoriale și educaționale ale muzeelor* și Opțiunea nr. 3 – *Acreditarea managementului colecțiilor și finanțarea proiectelor de dezvoltare a colecțiilor*.

Girul valoric al acestui volum este dat de probitatea științifică a semnatarilor. Printre ei amintim

numele patriarhului muzeologiei din România contemporană – prof. dr. Ioan Opreș, care prezintă un studiu intitulat *Realități și orizonturi muzeografice*, autorul reușind cu succes să motiveze realitățile muzeologiei contemporane din România și să argumenteze perspectiva evoluției instituției muzeale. Surprinde prin bogăția informațiilor studiul semnat de Aurelia Cornețchi și intitulat *Noaptea muzeelor – un concept salutar*. Autorul consideră că fenomenul cultural Noaptea muzeelor a „revoluționariat instituția muzeală, are un impact extraordinar asupra publicului larg și este un fenomen în plină ascensiune” (Cornețchi 2013, 92).

Studiul semnat de Lucia Marinescu pune în discuție probleme de pedagogie de patrimoniu, care implementată poate contribui la dezvoltarea economică, la asigurarea unei coeziuni sociale și cetățenie activă. Dr. hab. Elena Ploșniță în *Patrimoniul muzeal – câteva piste de reflecție și acțiune* sugerează ideea necesității dezvoltării patrimoniului instituțiilor muzeale pe baza unor concepții științifice adecvate, dezvoltarea însăși a muzeului pornind de la un management bazat pe politici de marketing și pe tehnologiile informaționale. Studiul semnat de Adelaida Chiroșca recuperează perspectiva de prezentare a unei interesante colecții - *Matrice sigilare din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a Moldovei*. Iuri Piatnițki dedică un studiu amănunțit consacrat personalității lui Mihail Mihailovici Savostin, cunoscut colecționar rus de la sfârșitul secolului XIX - începutul secolului XX. Ann Nicholls propune cititorului o prezentare a Academiei Europene a Muzeelor – scopul fiind atragerea muzeografilor și instituțiilor muzeale din Republica Moldova în activitatea acestei instituții, întemeiată de muzeologi europeni la a 10-a aniversare de la decesul regretatului muzeolog Kenneth Hudson, cu sediul în Olanda. Academia are drept scop stimularea gândirii muzeologice, susținerea cercetării în domeniul muzeologiei, a ideilor de pionierat din practica muzeologică etc.

Conceput unitar, volumul *Studii de muzeologie* incită și înștiințează, în același timp, utilitatea apariției lui fiind de netăgăduit. Scris într-un stil clar și sobru, se va impune cu siguranță între lucrările specifice genului. Volumul a izvorât din respectul față de muzeu și muzeologie și se înscrie pe linia tradiției cercetărilor muzeologice ale Muzeului Național de Istorie a Moldovei.

Menționăm aici încă o publicație – *Muzeul Național de Istorie (1983-2013)* – album, ce reflectă prin imagini alb-negru și color apariția și evoluția muzeului ca instituție cultural-științifică în perioada 1983-2013.

Aniversarea a prilejuit organizarea expoziției temporare *Muzeul Național de Istorie : o scurtă istorie ilustrată* care a abordat o tematică complexă, urmărind să redea retrospectiv istoricul muzeului și unele repere din activitatea instituției pe parcursul celor 30 de ani – prin mai multe fotografii și documente. Expoziția a fost structurată în câteva compartimente: *Constituirea muzeului, Clădirea muzeului, Activitatea expozițională, Activitatea educațională a muzeului, Promovarea muzeului, Valorificarea științifică a patrimoniului istorico-cultural, Publicațiile muzeului*. Concepția expoziției a fost elaborată de Aurelia Cornețchi.

În expoziție au fost etalate mai multe documente, certificate, imagini care argumentează actul înființării muzeului, care „poartă data de 21 decembrie 1983, dată la care este emis ordinul Ministerului Culturii nr. 561 „Cu privire la reprofilarea muzeelor”. Ordinul justifică necesitatea creării unui astfel de muzeu, impus de interesul tot mai sporit al populației față de trecutul și prezentul istoric al ținutului, succesele în domeniul științei, tehnicii și culturii, precum și de ineficiența muzeelor cu profil istoric de rang republican din Chișinău, care au o tematică expozițională identică, realizată în linii mari în baza copiilor fotodocumentare” (Cornețchi 2004, 243). O legitimație din prima vitrină a expoziției ne mărturisește faptul că primul director al muzeului a fost Nicolae Răileanu, despre care, în 2004, Gavrilă Simion scria „iscusit organizator, înzestrat cu o putere de muncă impresionantă, mereu fără limite de program și de multe ori nu lipsite de sacrificii din partea sa și a familiei sale, punând în joc, de nenumărate ori, talentul unei diplomații pentru a agonisi fondurile necesare unei bune gospodării și valorificări științifice și culturale a întregului patrimoniu deținut de muzeu” (Simion 2004, 12). Menționăm aici, că muzeul, începând cu anul 2006, este membru al Academiei de Științe a Moldovei, certificatul prezentat în expoziție fiind o mărturie elocventă. Un set de fotografii ilustrează istoricul edificiului muzeului care este „o clădire monumentală contemporană, remarcabilă prin istoria și arhitectura ei, care constituie un punct de atracție al orașului Chișinău”.

Un loc binemeritat ocupă în expoziție imaginile, afișele, pliante expozițiilor permanente și temporare organizate de muzeu în țară și peste hotare, expozițiilor realizate în cooperare cu alte instituții, expozițiilor găzduite de muzeu pe parcursul celor 30 de ani de existență. Vizitatorii au posibilitatea să vadă imagini de la vernisajul primei expoziții permanente de istorie „Pagini de istorie multimilenară” deschisă în 1991, din diorama „Operația Iași-Chișinău”, propusă publicului în 1990. Sunt atrăgătoare imaginile care redau atmosfera deschiderii unor expoziții temporare, aspecte din expoziții. În acest sens menționăm expozițiile: *Stalinismul în destinul oamenilor, Valori istorice și arheologice din muzeele Republicii Moldova, Din istoria fotografiei basarabene, O istorie a coifurii, Obiectul de porțelan – artă și mărturie, Stindardul liturgic al lui Ștefan cel Mare, Importuri greco-romane în spațiul nord-vest-pontic, Arme și echipament militar – o evoluție în timp etc.*

Activitatea educațională a muzeului este reflectată în expoziție prin diverse programe de pedagogie muzeală, material promoțional, care confirmă activitatea în muzeu a atelierelor „Obiectul arheologic – o enigmă”, „Istoria și arta scrisului” etc. Atrage atenția Caietul de exerciții „O călătorie în istoria veche și antică”, care este un instrument de lucru pentru vizita interactivă în expoziția tematică a muzeului „Istorie și civilizație”. Tema valorificării științifice a patrimoniului istorico-cultural este oglindită prin zeci de lucrări științifice, semnate de colaboratorii muzeului, prin imagini de la lansarea unor monografii, a revistei muzeului *Tyragetia*, care apare din 1992, prin programele diverselor manifestări științifice organizate de muzeu, inclusiv a Sesiunii științifice anuale a muzeului, ajunsă astăzi la a 24-a ediție. Merită să menționăm programul Simpozionului Internațional de Numismatică, ajuns la 15-a ediție, primele cataloage de colecții ale muzeului, *Enciclopedia muzeologiei etc.*

Datorită spațiului relativ restrâns de expunere, s-a impus o riguroasă selectare a pieselor, oricum, în final expoziția numărând câteva sute de exponate.

Adăugăm că deschiderea expoziției a fost fericit însoțită de emoționante colinde, prezentate de Corul de băieți „Academia Campanelli” al Centrului de Educație Estetică „Lăstărel”, Colectivul

folcloric de la liceul „Spiru Haret”, Colectivul folcloric „Haiducii” de la liceul „Hyperion”, care s-au bucurat de un binemeritat succes..

La toate acțiunile organizate cu prilejul aniversării a participat un numeros public, apreciind prin prezență și opinii exprimate laudativ efortul, munca și profesionalismul muzeografilor.

Pentru imortalizarea evenimentului, fotografii Iurie Foca a surprins cele mai semnificative momente, realizând și o fotografie a colectivului muzeului la a 30-a aniversare de la înființare.

În acest cadru s-au sărbătorit cei 30 de ani de viață ai Muzeului Național de Istorie.

La aniversarea a 30-a, dorim celor care își fac meseria în acest muzeu perseverență la provocările muzeografice contemporane, putere de a menține un muzeu care permanent să atragă publicul, capacitatea de a păstra un muzeu original prin mesajul expozițional, și un colectiv de profesioniști, mereu îndrăgostiți de muzeu, pentru ca anume ei, muzeografii condiționează prezența muzeului în conștiința publică și potențează semnificația oricărui demers muzeal. Fie ca firul căutărilor și rezolvărilor muzeografice să continue, fie ca membrii colectivului să fie mereu și serios preocupați de încrederea pe care o au în fața unicului și complexului judecător – marele public.

Bibliografie

Cornețchi 2004: A. Cornețchi, Muzeul Național de Istorie a Moldovei la 20 de ani de activitate. Istorie și evoluție. In: Studii de muzeologie și muzeografie (Chișinău 2004), 241-299.

Cornețchi 2013: A. Cornețchi, Noaptea muzeelor – un concept salutar. In: Studii de muzeologie, vol. II (Chișinău 2013), 75-94.

Sava 2008: E. Sava, Cuvânt-înainte. In: Studii de muzeologie, vol. I (Chișinău 2008), 5-8.

Simion 2004: G. Simion, Nicolae Răileanu – aedificium museum, la 60 de ani. In: Studii de muzeologie și muzeografie (Chișinău 2004), 9-12.

Anniversary celebrations at the National Museum of History of Moldova

Abstract

December 21, 2013 we celebrated 30 years since the founding of the National Museum of History of Moldova. On this occasion the museum has organized several events. Program of the day began with a Round Table “Policies for conservation and restoration of the museum heritage in the Republic of Moldova”. Then, the general director of the museum Eugen Sava opened a solemn assembly in the museum’s Blue Room. During the meeting there were presented congratulatory words addressed to the participants, public figures, university professors, researchers, and museum professionals. Among the activities celebrating the establishment of this prestigious museum on December 21, 1983, there was held the presentation of the second volume of “Studies on Museology” published in Chisinau in 2013. This volume on different aspects of museum work brings knowledge and encourages activities, and practical use of its publication is undeniable. Written in a clear and sober style, it will take an important place among the works devoted to this field of science. The proceedings were inspired by respect for the museum and museology and are a continuation of the tradition of museological research in the National Museum of History of Moldova. In honor of the anniversary there was organized a temporary exhibition “National Museum of History of Moldova: A Brief Illustrated History” aimed to reflect the history of the museum and some parts of its activities during the 30 years by means of photos and documents. The exhibition was divided into several compartments: “Establishment of the Museum”, “The Museum Building”, “Exhibition Activities”, “Educational Activities”, “Promotion of the Museum”, “Scientific Development of Cultural and Historical Heritage”, “The Museum’s Publications”. All the events organized on the occasion of the anniversary were attended by a large audience that through its presence and laudatory responses recognized and highly appreciated the efforts, hard work and professionalism of the museum staff.

Юбилей в Национальном музее истории Молдовы

Резюме

21 декабря 2013 года исполнилось 30 лет со дня основания Национального музея истории Молдовы. По случаю юбилея в музее был организован ряд мероприятий. Программа юбилейного дня началась с Круглого стола «Стратегии сохранения и восстановления музейного наследия в Республике Молдова». Затем

генеральный директор музея Еуджен Сава открыл торжественное собрание в Голубом зале музея. На собрании прозвучали поздравительные слова в адрес участников, общественных деятелей, университетских преподавателей, научных исследователей и музейных работников. Среди мероприятий, отметивших факт основания этого авторитетного музейного учреждения 21 декабря 1983 года, состоялась презентация второго тома «Исследований по музееведению», опубликованного в Кишиневе в 2013 году. Этот сборник, объединивший в своем содержании разные аспекты музейного дела, одновременно несет в себе информацию и побуждает к деятельности, и практическая польза его издания неоспорима. Написанный в ясном и строгом стиле, он займет важное место среди работ, посвященных этой области науки. Труды над сборником вдохновлены уважением к музею и музееведению и являются продолжением традиции музееведческих исследований Национального музея истории Молдовы. К юбилею была приурочена организация временной выставки «Национальный музей истории Молдовы: краткая иллюстрированная история», где представлено множество фотографий и документов, отражающих ретроспективу музея и некоторые значимые события на протяжении его 30-летней деятельности. Выставка состоит из нескольких частей: «Создание музея», «Здание музея», «Выставочная деятельность», «Образовательная деятельность», «Популяризация музея», «Научное освоение культурно-исторического наследия», «Публикации музея».

Во всех мероприятиях, организованных по случаю юбилея, принимала участие многочисленная публика, которая своим присутствием и хвалебными откликами воздала должное усилиям, трудолюбию и профессионализму работников музея.

06.02.2014

Dr. hab. Elena Ploșniță, Muzeul Național de Istorie a Moldovei, str. 31 August, 121-A, MD-2012 Chișinău, Republica Moldova, e-mail: rackayskaine@yahoo.com